

Водолікування

Вологе укутування

- **Вологе укутування** - лікувальний вплив на тіло хворого гідрофільної тканини, змоченої водою кімнатної температури.
- **ФІЗИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.** Для вологого укутування використовується прісна вода кімнатної температури.
- **ПРИСТРОЇ.** Гідрофільна тканину (простирадло), ліжечко.
- **МЕТОДИКА І ТЕХНІКА ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕДУРИ.** Простирадло для укутування змочують у воді температури 25-30 ° С Потім оголеного хворого загортають у простирадло в певній послідовності і загортають його ковдрою. Ослабленим хворим проводять обмивання або розтирання поверх вологою простирадла довідчуття тепла (обтирання) або сухе укутування.
- **МЕХАНІЗМ ДІЇ ЧИННИКА.** Фізико-хімічні ефекти: на шкіру людини впливає вода, температура якої відрізняється від температури тіла. Змінюється конвекція між поверхнею тіла і навколишнім середовищем.

Показання

- Вологе укутування показано при наступних синдромах: загальних запальних змін; інтоксикаційним; больовому; гіпертензивною; диспептическом; судорожному; м'язово-тонічному; Рейно; порушення функції суглобів; деформації хребта; алергічному; ожирінні; клімактеричному; цефалгіческом; енцефалопатії; енцефаломієлопатії; гіпоталамічному; полінейропатії; невропатії; дисциркуляторної енцефалопатії; діскінетическом (спастичному і атоническом); набряковий; цереброішемическом; атрофічному; астенічному; невротичний; вегето-судинної дистонії, корінцевому; корінцево-судинному; рефлєкторному.
- Захворювання: хронічні запальні органів поза загостренням, нервової та серцево-судинної систем (неврастенія, нейроциркуляторна перегортання за гіпертонічним типом, гіпертонічна хвороба І стадії), щжиріння, подагра, травми опорно-рухового апарату.

Tvoj-vrach.com
Консервативное лечение

ПРОТИПОКАЗАННЯ

- Поряд із загальними, при синдромах: загальних запальних змін (у фазу загострення); інтоксикаційним; больовому; бронхообструктивному; наявності рідини в порожнині, порушення ритму серця; гіпертензивною (вище 180/100 мм рт. Ст); гіпотензивному; шкірному; порушення цілісності тканин (великі); вестибулярному; менингеальної; лікворної гіпертензії.
- Захворювання: гострі запальні легенів, бронхіальна астма з частими нападами, бронхоектази, міокардити, ендокардити, екземи, гіпергідроз.
- **ДОЗУВАННЯ.** Дозування лікувальних процедур здійснюють за температур е води, в якій змочують вологу тканину, тривалості лікувальної дії і кількості процедур, яке вибирають в залежності від необхідного ефекту (1-III фази). На курс лікування призначають 15-20 процедур.

Душі

- **Душі** - лікувальний вплив на організм струменем або струменями води різної форми, напрямку, температури і тиску.
- **ФІЗИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.** По зростаючій інтенсивності механічного впливу струменями виділяють: пиловий, дощовий, голчастий, циркулярний, віяловий, струєвом (Шарко, шотландський) душі. За тиском струменя виділяють душі: Низького тиску - до 1 атм. (100 кПа): дощовий, голчастий і пиловий. Середнього тиску - 1-2 атм (100-200 кПа): циркулярний і висхідний. Високого тиску - 3-4 атм. (300-400 кПа): струєвой душ Шарко, шотландський і віяловий. Залежно від температури води виділяють: холодні (нижче 20 ° С), прохолодні (20-31 ° С), індиферентні (32-34 ° С), теплі (35-36 ° С) і гарячі (37 ° С і вище) душі. Поряд з душами постійної температури застосовують контрастний (шотландський) душ змінної температури - від 15 до 45 ° С.
- **ПРИСТРОЇ.** Для проведення душів застосовують спеціальний пристрій - водолікувальну кафедру душову "ВК-3", "КВД-1", "КВД-2", "ШВД-3 ". Кишкова промивання виконується на кушетці для шлунково-кишкових зрошень з дозаторні бачком .

МЕТОДИКА І ТЕХНІКА ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕДУРИ

- Душі по виду впливу поділяють на місцеві та загальні. Частіше за інших застосовують дощовий душ, при якому безліч дрібних струмків проходять через спеціальну сітку і падають на тіло хворого у вигляді дощу. На відміну від дощового, при голчатому душі вода проходить через сітку зі вставленими в неї металевими трубками малого діаметра (0, 5-1 мм) падаючи на тіло окремими тонкими, гострими струменями. При пиловій душі, який отримують за допомогою особливих кулястих пристроїв з наконечниками на кінцях, вода розпорошується і покриває тіло водяним пилом. Для отримання циркулярного душа використовують установку, що складається з системи вертикальних труб з дрібними отворами на внутрішній стороні, які розташовані по колу, замикаючись вгору і вниз неповним кільцем. Тіло хворого дратують горизонтальні струменя води під тиском 150 кПа (1, 5 атм). Висхідний (промежинної) душ являє собою струменя води, які через сітчастий наконечник під тиском надходять на промежину хворого, який сидить на кільцеподібній триногому сидіння.

Душ Шарко

- При проведенні душу Шарко хворий стоїть на відстані 3-3, 5 м від душової кафедри. Струмінь по черзі направляють на ноги, задню, передню і бічні поверхні тіла знизу вгору спочатку віялової, а потім компактним струменем під тиском 200-300 кПа (2-3 атм). Живіт масажують при тиску 150 кПа (1, 5 атм) круговими рухами за годинниковою стрілкою. Уникають впливу компактним струменем на обличчя, грудні залози, статеві органи. Закінчують процедуру віялової струменем оптимальної температури При шотландському душі на тіло хворого по черзі впливають двома струменями води - гарячої (37-45 ° C) і холодною (25-10 ° C). Віяловий душ є різновидом струєвом. Його отримують, розбризкуючи струмінь води за допомогою спеціальної лопатки або пальця руки. Віяловий душ володіє меншим дратівливою дією в порівнянні з струєвом. Він застосовується як вступна і заключна процедура до струєвом душу, значно рідше - як самостійна.

МЕХАНІЗМ ДІЇ ЧИННИКА

- Фізико-хімічні ефекти: при ударах об тіло хворого струменем води спостерігається короткочасна періодична деформація різних ділянок шкіри. Фізіологічні ефекти: напруження шкіри викликає подразнення її численних механорецепторів і термочувливих структур. В результаті наростає вміст у шкірі локальних вазоактивних БАР (гістамін, брадикінін, ейкозаноїди та ін), які короткочасно змінюють тонус артеріол подсосочкового шару дерми і лімфатичних судин шкіри. Гарячі і короткочасні холодні душі підвищують тонус скелетних м'язів і судин, збільшують загальний периферичний опір, швидкість альвеолярної перфузії та вентиляції, ударний обсяг серця й укорочують період вигнання крові (позитивний інотропний і батмотропний ефекти). Навпаки, теплі і прохолодні душі уповільнюють і поглиблюють подих, а також знижують тонус судин і їх периферичний опір. Потоки афферентної імпульсації з шкіри активують центри вегетативної нервової системи, підкіркові структури і змінюють збудливість кори головного мозку. Холодні і гарячі душі стимулюють гіпоталамо-гіпофізарну систему і кіркові процеси регуляції функції зовнішнього дихання.

ДУШІ

- Прохолодний і холодний душ знижують чутливість до переохолодження, простудних захворювань, тренують механізми центральної і периферичної терморегуляції, викликають почервоніння шкіри, підвищують тонус м'язів, розумову і фізичну працездатність, покращують загальний психоемоційний фон, зменшують стомлюваність. Теплий душ надає на організм заспокійливу і болезаспокійливу дію, зменшує дратівливість, послаблює судинний спазм, знижує артеріальний тиск, покращує трофіку тканин, нормалізує тургор і еластичність шкіри. Гарячий душ покращує капілярний кровообіг і обмін речовин, посилює потовиділення, надає на організм дезінтоксикаційну дію, послаблює хронічні болі, збільшує обсяг рухів у суглобах і хребті. Контрастний душ є інтенсивної тонізуючою процедурою. Він підвищує інтенсивність обмінних процесів, покращує кровопостачання й трофіку тканин. Циркулярний душ надає виражену збудливу дію на периферичний рецепторний апарат і тонізує ЦНС. Прохолодний і холодний висхідний душ тонізує ерогені зони, підвищує тонус мускулатури промежини; теплий душ покращує кровопостачання тазової області і прискорює розсмоктування запальних процесів.

ДУШ ШАРКО

- Душ Шарко викликає тиском води інтенсивну механотерапію шкіри. Спостерігається гіперемія шкірних покривів, підвищення тону мускулатури, прискорюються обмінні процеси. Лікувальні ефекти: тонізуючий, вазоактивний, трофічний, імуно-стимулюючий (холодні душі), седативний, спазмолітичний (теплі душі).

Показання

- Душі призначають при наступних основних синдромах: загальних запальних змін (поза загостренням), інтоксикаційний; больовому (хронічному); гіпертензивною; гіпотензивному; диспептическом; порушення стільця; зовнішньосекреторної недостатності підшлункової залози; судорожному; м'язово-тонічному; Рейно; порушення функції суглобів; деформації хребта, порушення цілісності тканин; алергічному; гіперглікеміческой; гіпертиреоїдних; гіпотиреоїдний; ожирінні; клімактеричному; цефалгіческом; енцефалопатії; енцефаломієлопатії; гіпоталамічному; полінейропатії; невропатії (поза загостренням); дисциркуляторної енцефалопатії; діскінетическом (спастичному і атоническом); цереброішемическом; астеничному; невротичний ; вегето-судинної дистонії; корінцевому і корінцево-судинному (поза загостренням); рефлєкторному.

ПОКАЗАННЯ та ПРОТИПОКАЗАННЯ

- **Захворювання:** наслідки захворювань і травм опорно-рухового апарату і периферичної нервової системи, неврастенія (гіпостеническая форма), вегето-судинна дистонія, хвороба Рейно гіпертонічна хвороба I-II стадії, гіпотонічна хвороба, хронічний гастрит, дуоденіт, виразкова хвороба в стадії ремісії, хронічні коліти, хронічний сальпінгофорит, клімакс, геморой, хронічна венозна недостатність, ожиріння I ступеня.

ПРОТИПОКАЗАННЯ. Поряд із загальними, при синдромах: загальних запальних змін (гострому); больовому (гострому); бронхообструктивному; порушення ритму серця; гіпертензивною (артеріальний тиск вище 180/100 мм рт. Ст) тромбофлебітичском; флеботромбозу; жовтяниці; печінкової і ниркової кольки ; порушення цілісності тканин (великому); вестибулярному; менингеальной; лікворної гіпертензії; набряковому; цереброішемическом; корінцевому і корінцево-судинному (загострення).

ДОЗУВАННЯ

- **Захворювання:** гострі запальні, обширні ураження шкірних покривів (екзема, псоріаз) і грибкові захворювання, стенокардія напруження III-IV ФК, сечокам'яна хвороба, калькульозний холецистит, істерія, захворювання шкіри, атеросклероз судин головного мозку.
- **ДОЗУВАННЯ.** Душі дозують по температурі води, тиску струменя і тривалості процедури. Тривалість щодня або через день проводяться душів становить від 2 до 20 хвилин курс лікування до 10-20 процедур. Прохолодний і холодний душ при систематичному впливі на організм є тонізуючим і закаливающою процедурою. Їх призначають короткочасно (1-3 хвилини) з поступовим зниженням температури (33-15 ° С). Тривалість теплового душу 10-15 хвилин. Контрастний душ - холодний - 20 с-1 хв, гарячий 2-3 хвилини у вигляді 3-6 чергувань. Циркулярний душ призначають при температурі 36-33-25 ° С, тривалість 3-5 хв. Курс лікування 15 процедур щодня. Температура води душу Шарко - 35-32 або 42-45 ° С шотландського - гарячого струменя (37-45 ° С), холодної (25-10 ° С), тривалість впливу гарячого струменя 30 с-1 хв, холодної - 20-40 с протягом 3-5 хвилин (4-6 чергувань). При віяловому душі тіло хворого піддають дії віялової струменя тиском 150-300 кПа (1, 5-3 атм) при температурі 35-25 ° С протягом 1-3 хвилин 3-5 разів.

Підводний душ-масаж

- **Підводний душ-масаж** - водолікувальна процедура, при якій тіло хворого, занурене у ванну, масажують струменем води, яка подається під тиском через шланг.
- **ФІЗИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.** Температура води у ванні - 35-37 ° С. Температура водяного струменя може бути такою, як у ванні, вище (38-39 ° С) або нижче (25-28 ° С). Для зміни температури струменя використовують спеціальні пристосування, які одночасно підтримують і постійну температуру води у ванні. Тиск струменя встановлюють від 100 до 300-400 кПа (від 1 до 3-4 атм), що залежить від локалізації впливу, гостроти і ступеня вираженості больового синдрому, характеру патологічного процесу, функціонального стану нервово-м'язового апарату.

- **ПРИСТРОЇ.** Процедуру проводять за допомогою установки для підводного душу масажу - "TUR UWM-50WS", апарату "ETH Universal" і пристроїв гідромасажних (тангентор) для проведення гідромасажних процедур, підводного душу, водопідйому на висоту 40 м "УГН" та інших. За кордоном широко використовується ванна-басейн гідромасажна "PDS Spas" (США), різної ємності й місткості "CONDO", "BALBOA", "ОАНУ", "BERMUDA", "DYNASTY", "MARDI GRAS", "NASSAU", "MONTEREY" та інші, ванна гідромасажна безконтактна (Німеччина) "HUDRO-JETPROFI", "HUDRO-JET MEDICAL" та ін

- **МЕТОДИКА І ТЕХНІКА ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕДУРИ.** До початку масажу протягом 5 хвилин хворий знаходиться у ванні, щоб настала релаксація м'язів. Потім на нього впливають водяним струменем за загальними правилами масажу.
- **Лікувальні ефекти:** тонізуючий, актопротекторний, вазоактивний, трофічний, метаболічний, лімфодреніруючий, імуностимулюючий, седативний, аналгетичний.
- **Показання.** Підводний душ-масаж призначають при наступних основних синдромах: загальних запальних змін (поза загостренням); больовому (хронічному); гіпотензивному; диспептичному; порушення стільця; м'язово-тонічному; Рейно; порушення функції суглобів; деформації хребта; гіпотиреоїдний; ожирінні; клімактеричному ; цефалгічному; енцефалопатії; енцефаломієлопатії; полінейропатії; невротії (поза загостренням); дисциркуляторної енцефалопатії, діскінетичному (спастичному і атонічному); гіперадренергічному; гіперсінпатікотонічному; атрофічному; астеничному; невротичний, вегето-судинної дистонії; корінцевому і корінцево-судинному (поза загостренням); рефлекторному.

- **Захворювання:** Наслідки захворювань і травм опорно-рухового апарату і периферичної нервової системи, неврастенія (гіпостеническая форма), вегето-судинна дистонія, хвороба Рейно, гіпертонічна хвороба І-ІІ стадії, гіпотонічна хвороба, хронічний гастрит, дуоденіт, коліт, виразкова хвороба в стадії ремісії, клімакс, хронічна венозна недостатність, ожиріння І ступеня, неврози.
- ПРОТИПОКАЗАННЯ.** Поряд із загальними, при синдромах: загальних запальних змін (загострення); больовому (гострому): бронхообструктивному; порушення ритму серця; судинної, серцевої недостатності; гіпертензивною (при АТ вище 180/100 мм рт. Ст) тромбофлебітическом; флеботромбозу; жовтяниці; печінкової і ниркової кольки, порушення цілісності тканин (великому); шкірному; вестибулярному; менингеальної; лікворної гіпертензії; набряковому; цереброішемическом; корінцевому і корінцево-судинному (загострення).

- **Захворювання:** гострі запальні, обширні ураження шкірних покривів (екзема, - псоріаз) і грибкові захворювання, стенокардія напруги Ш-IV ФК, сечокам'яна хвороба, калькульозний холецистит, істерія, захворювання шкіри, атеросклероз судин головного мозку, гострий тромбофлебіт, динамічні порушення мозкового кровообігу, переломи кісток, осифікація м'язів.
- **ДОЗУВАННЯ.** Температура води у ванні 35-37 ° С, температура струменя 34-37 ° С, 38-39 ° С або 25-34 ° С. Середня тривалість процедури 10-20 хвилин, максимальна - до 45 хвилин. Курс лікування - 10-15 процедур щодня або через день.

Ванни

- **Ванни** - лікувальний вплив на хворого, зануреного у воду. Через відмінності між температурою води у ванні і температурою внутрішніх органів хворого при його зануренні відбувається активація нейрогуморальних механізмів регуляції теплопродукції і тепловіддачі зі зміною структури теплообміну організму з зовнішнім середовищем. Ванни широко використовуються також з гігієнічної та профілактичною метою.
- **ФІЗИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.** Температура води у ваннах коливається від 15 до 40 ° С. В залежності від її значення ванни розділяють на холодні (нижче 20 ° С), прохолодні (20-34 ° С), індиферентні (35-37 ° С), теплі (38-39 ° С) і гарячі (40 ° С і вище). Поряд з ними застосовують контрастні ванни (чергування холодних ванн температури 24-10 ° С і гарячих температури 38-42 ° С) і ванни поступово підвищується температури (37-42 ° С). За основним компонентом механізму дії ванни поділяють на прісні і складові.

- **Складові ванни бувають:**

Хімічні з посиленням хімічним компонентом (хлоридні натрієві, морські, марганцево-кислі, гірчичні, скипидарні, йодо-бромні, з відваром трав череди, м'яти та ін, крохмальні, з додаванням висівок). Газові, з посиленням хімічного і механічного компонентів (вуглекислі, радонові, азотні, кисневі, сірководневі). Механічні, з посиленням механічного компонента (вібраційні, пінисті, перлинні, проточні).

- **МЕТОДИКА І ТЕХНІКА ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕДУРИ.** За способом впливу на людину виділяють загальні ванни, коли все тіло занурене у воду; напівванни - тіло занурене до пояса; місцеві (ручні, ножні, тазові та інші) - частина тіла знаходиться у воді.

- **Лікувальні ефекти:** вазоактивний, метаболічний, трофічний, тонізуючий (прохолодні ванни), седативний, спазмолітичний, аналгетичний (теплі ванни), протисвербіжну, гіпосенсібілізуючий, гіперкоагуліруючий.

- **Показання.** Ванни показані при таких основних синдромах: загальних запальних змін (у стадії регресу); інтоксикаційним; больовому; бронхообструктивному; дихальній, судинній, серцевій, печінковій, нирковій недостатності I ст.; Гіпертензивною; диспептичеськом; зовнішньосекреторної недостатності підшлункової залози; дизуричні; м'язово -тонічному; Рейно; порушення функції суглобів; деформації хребта; шкірному; алергічному; анемічним; гіперглікемічеською; гіпертиреоїдних; гіпотиреоїдний; ожирінні; клімактеричному; цефалгічеськом; енцефалопатії; енцефаломієлопатії; невропатії; дисциркуляторної енцефалопатії; діскінетічеськом (спастичному і атонічеськом); церебро-ішемічному; атрофічному; астенічному, невротичний; вегето-судинної дистонії; корінцевому і корінцево-судинному (поза загостренням); рефлєкторному.
- **Захворювання:** запальні (пневмонія, гастрит, коліт, холецистит), бронхіальна астма, неврози, гіпертонічна хвороба I-II стадії, нейроциркуляторна дистонія, імпотенція, травми периферичної та центральної нервової систем, ДЦП, нирковокам'яна хвороба, геморої, ожиріння I-III ступеня

- **ПРОТИПОКАЗАННЯ.** Поряд із загальними, при синдромах: загальних запальних змін (загострення); інтоксикаційним; наявності рідини в порожнині, порушення ритму серця; гіпотензивному; нефротичному, сечовому; тромбофлебітичному; флеботромбозу; жовтяниці; судомний; порушення цілісності тканин; гіперглікемічної (теплі і гарячі); гіпоталамічному; полінейропатії; вестибулярному; менингеальній; лікворній гіпертензії; набряковому; корінцевому і корінцево-судинному (загострення).
Захворювання: гострі запальні, вегетативні полінейропатії, гіпотонічна хвороба (за винятком скипидарної ванни з білою емульсією), стенокардія напруги III-IV ФК, гостре і минуці порушення мозкового кровообігу, глаукома, мокрі дерматити, тромбофлебіт. Холодні ванни протипоказані при підвищеною чутливістю до холоду (холодова алергія), запальних захворюваннях органів дихання, нирок і суглобів.

- **ДОЗУВАННЯ.** Дозування прісних ванн виробляють по температурі прісної води, її обсягу, тривалості процедур та їх кількості. Тривалість загальних ванн становить 12-15 хвилин (холодних, прохолодних і гарячих ванн - 1-5 хвилин, індиферентних, теплих і ванн з підвищується температура - 10-15 хвилин, при проведенні контрастних ванн тривалість перебування в гарячій воді 2-3 хвилини, в холодній 40 з - 1 хв). Процедури проводять щодня або з перервою на 3-й день, курс лікування - 10-20 ванн. Напівванни, місцеві тазові, ручні, ножні ванни різних температур призначають більш тривало: холодні і прохолодні - 3-6 хвилин, теплі і гарячі - 20 хвилин.

Ароматичні (хімічні) ванни

- **Ароматичні ванни** - лікувальний вплив на хворого прісну воду з розчиненими в ній ароматичними речовинами.
- **ФІЗИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.** Ароматична ванна являє собою прісну воду з розчиненими в ній хімічними речовинами - ефірні масла і терпени. Жовтий скипидарний розчин складається з касторової олії - 300 мг, натрію гідроксиду - 40 хмг, олеїнової кислоти - 225 г, живичного скипидару вищого сорту - 750 г, води 200 мг. Приготування розчину скипидару. В емальовану трилітрову ємність налити касторове масло, поставити на водяну баню. Розчинити натрієву луг в 200 мл води. Після того, як вода у водяній бані закипить, влити луг у касторове масло і розмішати скляною паличкою до утворення кашкоподібної маси. Влити олеїнову кислоту та розмішувати 30 хвилин до утворення рідкої прозорої маси жовтого кольору. Погасити вогонь і влити скипидар. Наполягати в закритій ємності 30 хвилин.

- Зберігати в скляній щільно закритій тарі. Біла скипидарна емульсія складається з саліцилової кислоти - 0,75 г, дитячого мила - 30 г, живичного скипидару вищого сорту - 500 г, соди - 550 мг. У емальованій посудині розчинити у воді саліцилову кислоту. Розчин закип'ятити і насипати туди дрібно наструганного дитяче мило. Розмішувати скляною паличкою на слабкому вогні. Скипидар вилити в скляну ємність з широким горлом. Після того, як мило розчиниться, склад влити в скипидар. Добре збовтати і зберігати в щільно закривається скляній ємності.

- **ПРИСТРОЇ.** Для проведення процедур використовують ванни.
МЕТОДИКА І ТЕХНІКА ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕДУРИ. Використовують загальні і місцеві ванни, а також місцеву аплікацію (на поверхню тіла накладають суспензії гірчиці на папері (гірчичники) або інші речовини). Після розчинення в прісній воді ароматичної речовини хворий занурюється у ванну (загальна) або опускає туди свої кінцівки (місцева). Перед вживанням скипидар або емульсію розчиняють в гарячій воді (39-40 ° С), збовтують і виливають у ванну. Щоб уникнути хімічного опіку при проведенні гірчичних або скипидарних ванн, найбільш чутливі місця (пахові і сідничні складки, мошонку, анус) попередньо змащують вазеліном.
Лікувальні ефекти: седативний, судинорозширювальний, тонізуючий, аналгетичний, імуномодулюючий, метаболічний, актопротекторний, регенераторно-трофічний, гіпосенсибілізуючий.

- **Показання.** Ароматичні ванни показані при таких основних синдромах: загальних запальних змін (поза загостренням); больовому; дихальній, судинній недостатності I ст.; Гіпертензивною; гіпотензивному; судорожному; м'язово-тонічному; Рей-но; порушення функції суглобів; деформації хребта; шкірному ; алергічному; гіпотиреоїдний; ожирінні; клімактеричному; постклімактеричному; гіпоменструальному; цефалгіческом; енцефалопатії; енцефаломієлопатії; гіпоталамічному, полінейропатії; невропатії; дисциркуляторної енцефалопатії; діскінетическом (спастичному і атоническом); цереброішемическом; гіперсінпатікотоническая; атрофічному; астеничному; невротичний; вегетосудинної дистонії; корінцевому; корінцево-судинному (поза загостренням); рефлекторному.
- **Захворювання:** запальні внутрішніх органів, опорно-рухового апарату і периферичної нервової системи в хронічну стадію, гіпертонічна хвороба I-II стадії, хвороба Рейно, дегенеративні хвороби суглобів та хребта, вібраційна хвороба, дерматози.

- **ПРОТИПОКАЗАННЯ.** Поряд із загальними, при синдромах: загальних запальних змін (загострення); інтоксикаційним; больовому; бронхообструктивному; порушення ритму серця; серцевої, печінкової, ниркової недостатності; тромбофлебітическом; флеботромбозу; жовтяниці; печінкової і ниркової кольки; дизуричні; нефротичному; нефритичним; сечовому; шкірному; порушення цілісності тканин; алергічному; гіперглікеміческой; гіпертиреоїдних; вестибулярному; менингеальной; лікворної гіпертензії; набряковому; корінцевому і корінцево-судинному (загострення).
- **Захворювання:** гострі запальні, стенокардія напруги Ш-IV ФК, підвищена чутливість шкіри до хвої, гірчиці або скипидару, порушення серцевого ритму, для скипидарних ванн - захворювання нирок (хронічні гломеруло-і пієлонефрити) і печінки (гострий і токсичний гепатит, цироз печінки) ; істерія, мокрі дерматити, мікози, тромбофлебіт, цукровий діабет, тиреотоксикоз.

- **ДОЗУВАННЯ.** У ванні на 200 л прісної води при температурі 35-37 ° С розчиняють хвойний екстракт (рідкий - 100 мл, порошкоподібний - 50-70 г, таблетках - 1-2 таблетки або відвар соснових голок), крохмаль (0, 5 - 1 кг), мигдаль (0, 5-1 кг), "білу емульсію" або "жовтий розчин" скипидару (20-60 мл), гірчицю (150-200 г), м'яту (50-100 г), соду (0, 4-0, 5 кг), 5-6 крапель масла та інші. Дозують за концентрації розчиненого речовини, температуру води, її обсягу, тривалості процедури та їх кількості. Тривалість що проводяться через день або з перервою на 3 день ароматичних ванн становить 10-15 хвилин, курс лікування 10-20 ванн.

